

ผลของการสอนการเล่นอย่างยุติธรรมในวิชาพลศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาแบบคละชั้นผ่าน กิจกรรมการละเล่นไทย

รติพร บุราณเดช*

ณัฐิกา เพ็งสี**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนการเล่นอย่างยุติธรรมในวิชาพลศึกษาด้วยกิจกรรมการละเล่นไทยสำหรับนักเรียนคละชั้นระดับประถมศึกษา กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 (อายุ 8-12 ปี) จำนวน 23 คน แผนการจัดการเรียนการสอนการเล่นอย่างยุติธรรม 2 บทเรียน ต่อสัปดาห์ บทเรียนละ 50 นาที (จำนวน 16 บทเรียน) กลุ่มเป้าหมายจะถูกสังเกตและบันทึกวีดิโอขณะเล่นเกมเป็นเวลา 50 นาที ก่อนและหลังการทดลอง นักเรียนจะได้ทำการประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมของตนเอง และครูพลศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมจากการดูวีดิโอที่บันทึกไว้ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนการเล่นอย่างยุติธรรมในกิจกรรมการละเล่นไทยมีประสิทธิภาพในการพัฒนาพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมในนักเรียนได้ในด้านการมีน้ำใจนักกีฬา การทำงานเป็นทีม การยอมรับเพื่อนร่วมทีม การยอมรับฝ่ายตรงข้าม การปฏิบัติตามกฎ และการไม่โกง ยิ่งไปกว่านั้นผลการวิจัยจากนักเรียนและครูพลศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญยังสอดคล้องกัน

คำสำคัญ : การเล่นอย่างยุติธรรม การละเล่นไทย การสอนพลศึกษาแบบคละชั้นเรียน

* คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ติดต่อผู้พิมพ์: รติพร บุราณเดช Email.: bowling77@windowslive.com มือถือ: 085-2664311

รับบทความ 9 ธันวาคม 2563 แก้ไขบทความ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ตอรับ 30 สิงหาคม 2567

Effect of Fair Play Instruction in Elementary School Physical Education Multiclass through the Thai Folk Play Activity Lessons

Ratiporn Buranadet*

Natthika Phenglee**

Abstract

The purpose of this study was to examine the effect of Fair Play Instruction on elementary school physical education multiclass during the Thai Folk Play activity lessons. Participants included twenty-three 4th-6th grade students (8-12 years of age). The Fair Play instruction consisted of two 50 minute lessons per week for eight weeks (16 lessons total). Participants were observed and VDO recorded for 50 minutes in game situations before and after intervention. Students completed a Fair Play self-evaluation form and 3 physical education professional observers completed Fair Play evaluation form by watching the VDO recorded. The study shows that the Fair Play Instruction was effective in increasing students' Fair Play behaviors in sportsmanship, teamwork, respect for teammates, respect for others, following the rules, and non-cheating components. Furthermore, research results from students and PE professionals' observations were consistent.

Keywords: fair play, Thai folk play, Multiclass physical education

*Faculty of Education, Kasetsart University

**Faculty of Education, Kasetsart University

Contract: Ratiporn Buranadet, Email.: bowling77@windowslive.com Tel: 085-2664311

Received December, 9 2020 ; Revised February, 25 2021 ; Accepted August, 31 2024

บทนำ

การเล่นอย่างยุติธรรมการมีน้ำใจนักกีฬาไม่เพียงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกีฬาแต่ยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญของแต่ละบุคคลในการอยู่ร่วมกันในสังคม การรู้จักยอมรับตนเอง การรู้จักยอมรับผู้อื่น และการเคารพกฎ กติกาการเล่น ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการกีฬาหรือในเรื่องของการทำงานในหน้าที่ใด ๆ ก็ตาม (Nevzat., 2015 as cited Yapan., 2007, p. 2469-2480) และการที่ได้มีสิทธิโดยชอบธรรมสามารถที่จะเลือกใช้เวลาว่างหรือเวลาพักให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของเด็กต้องเป็นกิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกายอยู่ตลอดเวลา เช่น กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเกี่ยวกับการละเล่นต่าง ๆ หรือกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมแต่ละชนิดที่เลือกมานั้นต้องมีความเหมาะสมกับวัยของเด็กเพื่อให้เด็กสามารถพัฒนาได้ตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง (อมรา กล้าเจริญ, 2553, หน้า 7-8)

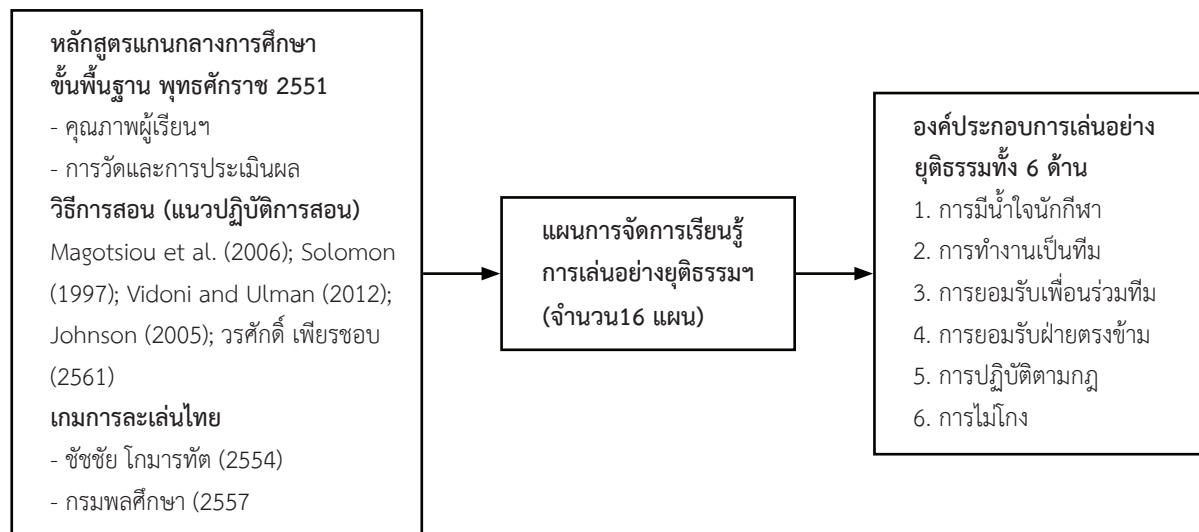
แต่ก็ยังพบว่าในปัจจุบันปัญหาทางสังคมของเด็กที่ปรากฏให้เห็นคือยังมีการรังแกกันและมีการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (โพสท์ทูเดย์, 2561) และการเล่นอย่างยุติธรรมนั้นก็ยังเป็นสิ่งที่ทุกหน่วยงานและทุกภาคส่วนต้องช่วยกันแก้ปัญหาและมองเห็นความสำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีในอนาคตตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ในมาตรา 6 ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 3) และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการเรียนการสอนในวิชาพลศึกษานั้นสามารถพัฒนาได้ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านอารมณ์ 4) ด้านสังคม และ 5) ด้านสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 164-167) ดังนั้นจึงทำให้ทุกหน่วยงานและทุกภาคส่วนต้องมองเห็นความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการเล่นอย่างยุติธรรม เพราะการเล่นอย่างยุติธรรมนั้นจะเป็นตัวแทนที่ดีในเรื่องของทักษะทางสังคม เช่น 1) การทำได้สำเร็จตามที่คาดหวังของห้องเรียนที่ครูตั้งไว้ 2) ความต้องการของผู้เรียนที่มีความพยายามอยากเข้าร่วมกิจกรรม 3) เคารพสิทธิของเพื่อนร่วมชั้นเรียนและพร้อมที่จะเรียนรู้ 4) เป็นผู้ที่ให้การสนับสนุนเพื่อนแล้วเล่นตามกฎ กติกา ตามที่ได้ตกลงกันไว้ 5) แสดงให้เห็นถึงการเคารพทีมตรงข้ามและเคารพกรรมการในเรื่องของการตัดสินซึ่งในแต่ละข้อที่กล่าวมานั้น ล้วนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีคุณภาพในอนาคตได้ (Nevzat., 2015 as cited Yapan., 2007, p. 2469-2480) การเล่นอย่างยุติธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ควรถูกมองข้ามหรือละเลยเหตุเพราะเป็นจิตวิญญาณตามปรัชญาพลศึกษา (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2561, หน้า 56-58) ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับชั้นประถมศึกษาได้มองเห็นความสำคัญในเรื่องของการปลูกฝังในเรื่องของทักษะ ความรู้ เจตคติ ให้กับเด็กและเยาวชนตามสาระการเรียนรู้ที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 ซึ่งในสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษานั้นได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่เกี่ยวข้องไว้ในแต่ละชั้นปีได้อย่างละเอียดและชัดเจนเพราะฉะนั้นจึงทำให้มองเห็นความสำคัญในเรื่องของการเล่นอย่างยุติธรรม ดังนั้นการเล่นอย่างยุติธรรมจึงเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์หนึ่งของการอยู่ร่วมกันในสังคม และสำคัญเฉพาะเกี่ยวกับการสอนคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กนั้นไม่แตกต่างกันกับการสอนให้เด็กเกิดพุทธิพิสัยและทักษะพิสัย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 174-176) นอกจากนั้นการเล่นไทยยังมีประโยชน์ มีคุณค่า และการเล่นไทยก็ยังสามารถช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความสุข สนุกสนาน มีความรัก ความสามัคคี รู้จักการทำงานร่วมกัน และรู้จักการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นการเล่นไทยยังสามารถช่วยพัฒนาในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาได้อีกด้วย (ชัชชัย โกมารทัต, 2554, หน้า 27)

การสอนการเล่นไทยสามารถสร้างทักษะทางสังคมได้จริงจากการวิจัยของ จักรียาเสียดย์ (2557, หน้า 27) ได้ศึกษาผลของการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพโดยใช้การเล่นไทยเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนระดับประถมศึกษาซึ่งมีวิธีดำเนินการทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กิจกรรมรับรู้ข้อมูล 2) กิจกรรมการเล่นพื้นบ้านไทย 3) กิจกรรมประเมินตนเอง 4) กิจกรรมให้คำปรึกษาและเสริมแรง ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการเล่นไทยมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลง การวางแผนการเล่นร่วมกันของนักเรียนในช่วงเวลาว่าง (recess time) Johnson (2005, p. 16-19) ได้ให้ข้อเสนอแนะกฎการเล่นอย่างยุติธรรมไว้ ดังนี้ 1) ปฏิบัติตามกฎหมายกติกา 2) ต้องให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วมในการเล่น 3) รู้จักให้ความร่วมมือกับผู้อื่น 4) การเปลี่ยนให้ผู้อื่นได้มีส่วนร่วม 5) ทำตัวในเรื่องที่ดีและเล่นกันในอย่างที่ถูกต้อง 6) ยินดีในการได้รับชัยชนะ 7) ยอมรับต่อความพ่ายแพ้ 8) รู้จักแบ่งปัน 9) ไม่ไปหยิบของของผู้อื่นหากไม่ได้รับอนุญาต 10) ไม่ทำลายของของผู้อื่น 11) สอนให้ผู้อื่นรู้วิธีการเล่นก่อนที่จะเริ่มเล่น 12) รู้จักหน้าที่ของการทำงานเป็นทีม 13) รู้จักเคารพผู้อื่นและเข้าใจผู้อื่นทำให้เห็นว่าการปลูกฝังพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมสามารถทำได้ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Solomon (1997, p. 22-25); Vidoni and Ulman (2012, p. 26-30); Magotsiou, Goudas and Hasandra (2006, p. 667-675); วรศักดิ์เพียรชอบ (2561, หน้า 61-70) ได้กล่าวถึง การเล่นอย่างยุติธรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมโดยใช้กิจกรรมทางพลศึกษาเป็นสื่อเพื่อให้นักเรียนได้มีการแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตในสังคมออกมา และมีความตระหนักถึงการมีคุณธรรม จริยธรรม ในด้านต่าง ๆ มีความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดทักษะทางสังคม เกิดการสร้างมิตรภาพ การสร้างความสามัคคี มีวินัย รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้จักปฏิบัติตามกฎกติกาที่ได้ตั้งไว้ และมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม ซึ่งจะเป็นการดีหากเราสามารถปลูกฝังการเล่นอย่างยุติธรรมโดยบูรณาการกับการเล่นไทยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องตามแต่ละองค์ประกอบของการเล่นอย่างยุติธรรม (Nevzat, 2015, p. 2469-2480) ด้วยการวางแผนใจ หรือกติกาอย่างเหมาะสมก็สามารถพัฒนาพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมให้กับนักเรียนได้ การเล่นอย่างยุติธรรมเป็นคุณค่าที่รวมระหว่างคุณค่าทางสังคมและคุณค่าทางด้านคุณธรรมที่จะทำให้ส่งผ่านถึงบุคคลโดยมีการเรียนรู้ผ่านทางกีฬาและการสอนการเล่นอย่างยุติธรรม (Nevzat, 2015, p. 2469-2480) และโชคชัย ดวงแก้ว (2558, หน้า 120) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์วิชาพลศึกษาสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา ได้มีส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านคุณธรรม จริยธรรมในวิชาพลศึกษา คือ 1) คุณธรรม จริยธรรม 2) มุ่งมั่นในการทำงาน ดังนั้นจึงได้มีการสังเคราะห์ความสอดคล้ององค์ประกอบของการเล่นอย่างยุติธรรม ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 การสังเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบการเล่นอย่างยุติธรรมของ Magotsiou et al. (2006); Solomon (1997); Vidoni and Ulman (2012); Johnson (2005); วรศักดิ์ เพียรชอบ (2561) กับคุณภาพผู้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

คุณภาพผู้เรียน องค์ประกอบการ เล่นการยุติธรรม	1. ปฏิบัติตาม กฎระเบียบข้อ ตกลง	2. ให้ความร่วม มือกับผู้อื่นด้วย ความเต็มใจ	3. ปฏิบัติตาม สิทธิของตนเอง	4. เคารพสิทธิ ของผู้อื่นในการ เล่นเป็นกลุ่ม	5. มีน้ำใจ นักกีฬา
1. การมีน้ำใจนักกีฬา					✓
2. การทำงานเป็นทีม		✓			
3. การยอมรับเพื่อนร่วมทีม				✓	
4. การยอมรับฝ่ายตรงข้าม				✓	
5. การปฏิบัติตามกฎ	✓		✓		
6. การไม่โกง	✓				

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยการเล่นอย่างยุติธรรม

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการสอนการเล่นอย่างยุติธรรมในวิชาพลศึกษาด้วยกิจกรรมการเล่นไทยสำหรับนักเรียน
ระดับชั้นประถมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 4-6 (อายุ 8-12 ปี) จำนวน 23 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดการเรียนรู้การสอนการเล่นอย่างยุติธรรมผ่านกิจกรรมการเล่นไทย มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ ศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์หลักการแนวคิด ทฤษฎีการสอนด้วยเกม องค์ประกอบในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การเล่นไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านหลักสูตรแกนกลางฯ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ทักษะสังคมในวิชาพลศึกษา การเล่นอย่างยุติธรรมในวิชาพลศึกษา ขั้นตอนการสอนการเล่นอย่างยุติธรรม และวิเคราะห์การเล่นไทยที่เหมาะสม โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกกิจกรรมการเล่นไทย ดังนี้ ต้องสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางฯ กิจกรรมต้องเล่นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการเคลื่อนไหวมากกว่า การยืนหรือนั่งเล่น และมีกติกาที่ชัดเจนสามารถยืดหยุ่นจำนวนผู้เล่นได้ตามความเหมาะสม จากนั้นจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้การสอนการเล่นอย่างยุติธรรมผ่านกิจกรรมการเล่นไทย ทั้งหมด 16 แผน ตามแนวปฏิบัติการสอนดังตาราง 3 โดยให้มีการกระจายตัวแต่ละองค์ประกอบของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในปริมาณใกล้เคียงกัน (ตาราง 2) จากนั้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมตรง และนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ฯ ระดับคะแนนในการประเมินความเหมาะสม 5 ระดับ (1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด และ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด) ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้ฯ ต้องมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.51 ขึ้นไปจึงจะสามารถนำไปใช้ได้ โดยแผนการจัดการเรียนรู้ฯ ทั้งหมดมีคะแนนระหว่าง 4.56-4.68

ตารางที่ 2 การกระจายตัวของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

แผนการจัดการเรียนรู้	การมีน้ำใจ นักกีฬา	การทำงาน เป็นทีม	การยอมรับ เพื่อนร่วมทีม	การยอมรับ ฝ่ายตรงข้าม	การปฏิบัติ ตามกฎ	การไม่โกง
1) วิ่งเปี้ยวซิกแซก		✓				
2) ขว้างบอล			✓			
3) ช่วงชัย			✓			
4) ปิดตาตีหม้อ					✓	
5) แข่งเรือคน					✓	
6) พุ่งกระสวย						✓
7) โมรา	✓					
8) วิ่งเก็บของ			✓			
9) งูกินหาง						✓
10) กาฟักไข่				✓		
11) ซ้อนลูกเทเบิลเทนนิส		✓				
12) ตีจับชิงธง	✓					
13) แย่งของ					✓	
14) วิ่งเปี้ยวสวมกระสอบ		✓				
15) วิ่งวิบาก						✓
16) ลิงยิงประตู				✓		
รวม	2	3	3	2	3	3

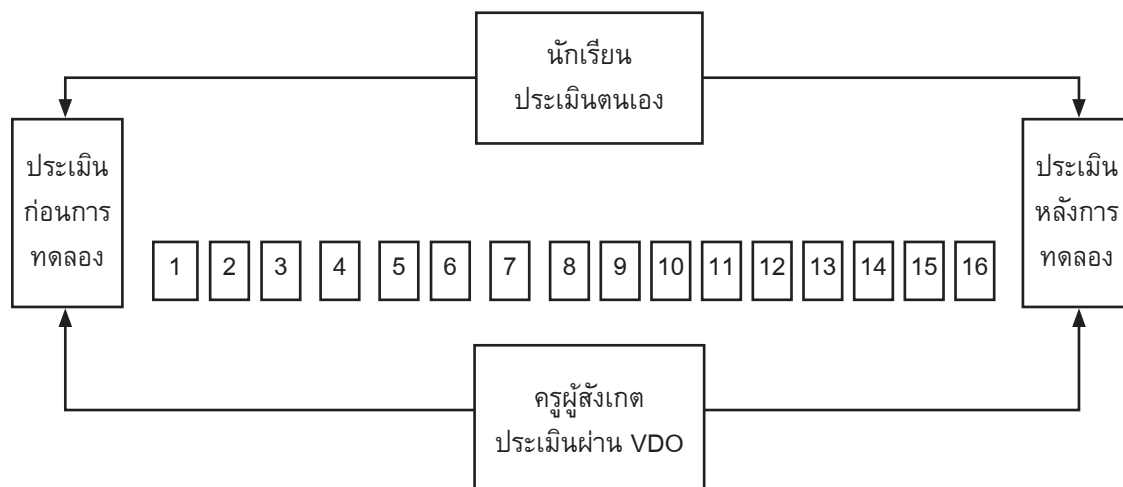
ตารางที่ 3 แนวปฏิบัติการสอน

ขั้นตอนการสอน	แนวปฏิบัติ
1. เตรียมความพร้อมและอบอุ่นร่างกาย	หลังการอบอุ่นร่างกาย ชี้แจงจุดประสงค์ตามองค์ประกอบของการเล่นอย่างยุติธรรมที่ครูเป็นคนเลือกมา หรือที่เป็นหัวใจหลัก โดยเลือกเพียงแค่ 1 องค์ประกอบ ใช้ขั้นตอนการยกตัวอย่างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์
2. อธิบายและสาธิต	ใช้เวลาอธิบายและสาธิต พร้อมกับการเคลื่อนไหวและอธิบายวิธีการเล่นไปพร้อม ๆ กันทุกคน หรือบางสถานการณ์ต้องนำเด็กออกมาสร้างสถานการณ์สมมติเพื่อให้เด็กได้ช่วยกันวิเคราะห์ว่าทำแบบนี้ได้หรือไม่ (ยืดหยุ่นได้)
3. การฝึกและการนำไปใช้	นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและมีครูเป็นผู้สังเกต หากนักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมครูจะหยุดเกมทันทีเพื่อให้นักเรียนนึกถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ในครั้งนี้ วิธีการที่ใช้คือการให้ผลย้อนกลับจากการเกิดสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ในขั้นต้นเพื่อให้นักเรียนได้เริ่มเล่นเกมใหม่ ถ้ามีการขัดแย้งครูต้องสลายการขัดแย้งนั้นเพื่อให้นักเรียนได้เล่นเกมต่อ
4. สรุป	ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมที่ทำในครั้งนี้ โดยให้นักเรียนได้ช่วยกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดประสงค์ที่ได้รับในครั้งนี้ และให้เล่าถึงสถานการณ์ที่ได้เรียนรู้สั้น ๆ จากนั้นครูและเพื่อนก็จะมีการเสริมแรงโดยการปรบมือเพื่อให้กำลังใจแก่นักเรียนที่กล้าแสดงออก

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรม (นักเรียนประเมินตนเอง) และแบบประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรม (ครูประเมินนักเรียน) แบบประเมินทั้ง 2 ฉบับมีลักษณะเป็นแบบประเมินคู่ขนาน ตามองค์ประกอบของการเล่นอย่างยุติธรรมจำนวน 6 ด้าน จำนวน 24 ข้อ เพื่อใช้ตรวจสอบผลของการสอนการเล่นอย่างยุติธรรมผ่านกิจกรรมการละเล่นไทย การประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมมี 3 ระดับ โดย 3 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ 2 หมายถึง ปฏิบัติเป็นบางครั้ง และ 1 หมายถึง ไม่เคยเลย โดยเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยผล ดังนี้ 2.50-3.00 หมายถึง มีพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมระดับดี 1.50-2.49 หมายถึง มีพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมระดับปานกลาง และ 1.00-1.49 หมายถึง มีพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมต้องปรับปรุง จากนั้นนำแบบประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมไปหาคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่านเพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ตามองค์ประกอบของการเล่นอย่างยุติธรรม ตามวิธีของ Rovinelli และ Hambleton (บุญชม ศรีสะอาด, 2554) โดยข้อคำถามในแบบประเมินฯ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.8-1 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.5 จึงสามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นได้นำแบบประเมินฯ ไปหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำไปใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายโรงเรียนวัดบ่อกรุประชาสรรค์ จำนวน 100 คนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และนำไปทดสอบด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient- α) โดยกำหนดให้แบบประเมินฯ ต้องมีค่าสัมประสิทธิ์ฯ มากกว่า 0.8 จึงจะสามารถนำแบบประเมินไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผลการหาค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการประเมินก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ในการประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมสำหรับนักเรียนนั้นผู้วิจัยใช้การประเมินในสถานการณ์เกมโดยใช้เกมเตย จากนั้นได้มีการแจกแบบประเมินพฤติกรรมให้แก่ นักเรียน และในระหว่างการเล่นจะมีการบันทึกวิดีโอตลอดเวลาเพื่อจะนำไปให้ครูผู้สังเกตเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมการเล่น หลังจากสัปดาห์ประเมินก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มเป้าหมายจะได้เรียนพลศึกษาตามแผนการจัดการเรียนรู้การสอนเล่นอย่างยุติธรรมผ่านกิจกรรมการเล่นไทยเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน ในวันพุธ และวันศุกร์ เมื่อครบ 8 สัปดาห์แล้วในสัปดาห์ถัดไปก็จะมีการแจกแบบประเมินพฤติกรรมเช่นเดียวกันกับก่อนการทดลอง

ขั้นตอนในการประเมินก่อนการทดลองและหลังการทดลอง สำหรับครูผู้สังเกตการณ์

เชิญครูที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดมาช่วยทำแบบประเมินการเล่นอย่างยุติธรรม โดยประเมินผ่านวิดีโอ ดังนี้ 1) มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางพลศึกษาเท่านั้น 2) มีประสบการณ์สอนในวิชาพลศึกษาในระดับประถมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี 3) ต้องเป็นครูที่สอนพลศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาเท่านั้น 4) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี ขึ้นไป จากนั้นแจกแบบประเมินการเล่นอย่างยุติธรรมให้ครูผู้สังเกตพร้อมทั้งอธิบายวิธีการทำแบบประเมิน หลังจากนั้นให้ครูผู้ประเมินนั่งดูวิดีโอก่อนการทดลองเมื่อทำการทดลองครบ 16 ครั้งแล้วในสัปดาห์ถัดไป จะเชิญผู้ประเมินมาประเมินพฤติกรรมหลังการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ของคะแนนพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมของกลุ่มเป้าหมายและครูผู้สังเกต ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรม ระหว่างการรับรู้ของนักเรียน และการรับรู้ของครู ก่อนและหลังการทดลอง

องค์ประกอบการเล่นอย่างยุติธรรม		ก่อน ($\mu \pm \sigma$)	หลัง ($\mu \pm \sigma$)
1. การมีน้ำใจนักกีฬา	นักเรียน	2.38 $\pm$ 0.20b	2.50 $\pm$ 0.24a
	ครู	2.47 $\pm$ 0.16b	2.77 $\pm$ 0.08a
2. การทำงานเป็นทีม	นักเรียน	2.54 $\pm$ 0.28a	2.88 $\pm$ 0.18a
	ครู	2.39 $\pm$ 0.22b	2.68 $\pm$ 0.08a
3. การยอมรับเพื่อนร่วมทีม	นักเรียน	2.52 $\pm$ 0.35a	2.91 $\pm$ 0.15a
	ครู	2.34 $\pm$ 0.17b	2.67 $\pm$ 0.12a
4. การยอมรับฝ่ายตรงข้าม	นักเรียน	1.93 $\pm$ 0.35b	2.79 $\pm$ 0.18a
	ครู	2.37 $\pm$ 0.21b	2.63 $\pm$ 0.14a
5. การปฏิบัติตามกฎ	นักเรียน	2.65 $\pm$ 0.39a	2.88 $\pm$ 0.18a
	ครู	2.39 $\pm$ 0.23b	2.64 $\pm$ 0.15a
6. การไม่โกง	นักเรียน	1.81 $\pm$ 0.34b	2.71 $\pm$ 0.31a
	ครู	2.37 $\pm$ 0.13b	2.67 $\pm$ 0.16a

หมายเหตุ a = เป็นประจำ, b = เป็นบางครั้ง, c = ไม่เคยเลย

จากตาราง 4 ผลคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรม ระหว่างการรับรู้ของนักเรียน และการรับรู้ของครู พบว่าค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบการเล่นอย่างยุติธรรมทั้ง 6 ด้าน ประกอบไปด้วย 1) การมีน้ำใจนักกีฬา 2) การทำงานเป็นทีม 3) การยอมรับเพื่อนร่วมทีม 4) การยอมรับฝ่ายตรงข้าม 5) การปฏิบัติตามกฎ และ 6) การไม่โกง หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ทั้งนี้ในการประเมินพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรม ข้อคำถามที่ใช้เป็นลักษณะพฤติกรรมเชิงบวกทั้งหมดและเป็นพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ในการเรียนวิชาพลศึกษาและการเล่นกีฬา ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 167-170) ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษายังคงเป็นไปตามขั้นของการสอนวิชาพลศึกษา (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2561, หน้า 247-310) แต่มีแนวปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรม โดยในช่วงของการเตรียมความพร้อมและอบอุ่นร่างกายครูจะต้องไม่พลาดที่จะบอกนักเรียนถึงจุดประสงค์ของการเรียนให้นักเรียนได้ทราบ เพราะบ่อยครั้งที่ครูพลศึกษาชี้แจงแต่จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมด้านทักษะการปฏิบัติเท่านั้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้มุ่งส่งเสริมพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมจึงได้มีการแจ้งถึงเป้าหมายให้นักเรียนได้ทราบเพื่อให้ครูกับนักเรียนเข้าใจตรงกันถึงผลลัพธ์ที่ต้องการ (Redelius, Quennerstedt, & Öhman, 2015, p. 641-655) ส่วนในขั้นอธิบายและสาธิตจะเป็นการอธิบายวิธีการเล่นเกมการละเล่นไทยไปพร้อมกับการชี้แจงกติกาการเล่นและสร้างสถานการณ์สมมติในลักษณะที่ไม่พึงประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้วิเคราะห์ว่าควรทำหรือไม่ควรทำ สำหรับขั้นสำคัญคือขั้นฝึกหัดและนำไปใช้เป็นขั้นที่นักเรียนมีส่วนร่วมมากที่สุดเพราะนักเรียนทุกคนจะได้เล่นเกมการละเล่นไทยโดยใช้เวลาอย่างน้อยร้อยละ 50 ของเวลาทั้งหมดในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาคุณภาพสูงที่ระบุว่าจะใช้

เวลาส่วนใหญ่ในชั้นเรียนให้นักเรียนได้เคลื่อนไหวมากที่สุด และการสอนพลศึกษาโดยสร้างโอกาสให้นักเรียนพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกันและทักษะทางสังคมอื่น ๆ เป็นสิ่งที่ครูพลศึกษาควรจัดให้กับเด็ก (วาสนา คุณาอภิสิทธิ์, 2539, หน้า 23-45) สำคัญอย่างยิ่งย่อนไปกว่าทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะกีฬา และสมรรถภาพทางกาย ในการให้ผลย้อนกลับในชั้นเรียนจะเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเพื่อปรับปรุงการเล่นและให้ผลย้อนกลับกับพฤติกรรมบางอย่างหากเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติครูจะหยุดเกมและชี้แจงทันทีก่อนที่จะเล่นต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดถึงพฤติกรรมการเล่นอย่างยุติธรรมที่เป็นจุดประสงค์ของบทเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2561, หน้า 61-74) การเล่นอย่างยุติธรรมเป็นการเล่นที่ปลูกฝังในด้านของเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม จิตใจและปลูกฝังในด้านการเล่นให้เล่นด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่โกง ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน เล่นตามกฎกติกาที่ได้ตกลงกันไว้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การมีความรับผิดชอบต่อนักกีฬาที่เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เมื่อเด็กสามารถบรรลุเป้าหมายของการเล่นอย่างยุติธรรมได้แล้วจะทำให้เด็กมีพื้นฐานทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแผนการจัดการเรียนรู้การเล่นอย่างยุติธรรมผ่านเกมการละเล่นไทย ประกอบไปด้วยแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 16 แผน สาเหตุที่เลือกเกมการละเล่นไทยเนื่องจากเกมการละเล่นไทยส่วนใหญ่ใช้ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐานในการเล่นที่สามารถต่อยอดนำไปสู่ทักษะกีฬาในอนาคตได้ และเกมการละเล่นไทยมีกติกาการเล่นที่ไม่ซับซ้อนมากและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน การเล่นที่มีกฎ กติกา จะทำให้เด็กต้องหัดควบคุมตนเองไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกทางเปรียบได้กับข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ Vidoni and Ulman (2012, p. 26-30) ที่ได้ใช้เกมเป็นสื่อทักษะทางสังคมและการปฏิสัมพันธ์ในการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมในชั้นเรียนพลศึกษาเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่ต้องการออกมาโดยผ่านกิจกรรมเกมทางพลศึกษาซึ่งหน้าที่ของครูพลศึกษาต้องช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านไม่ใช่ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาแค่ด้านทักษะหรือด้านสมรรถภาพทางกายเพียงอย่างเดียวจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและได้มีการวิเคราะห์กิจกรรมเกมการละเล่นไทยที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการสอนการเล่นอย่างยุติธรรมได้โดยมีเงื่อนไขในการคัดเลือกเกมการละเล่นไทย คือ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เป็นเกมที่เล่นได้ทั้งเพศชายและเพศหญิงและกิจกรรมต้องมีการเคลื่อนไหวที่มากกว่าการยืนหรือนั่งเล่น ผนวกกับมีกติกาที่ชัดเจน สามารถปรับเปลี่ยนและมีความยืดหยุ่นจำนวนผู้เล่นได้ตามความเหมาะสม ทำให้ส่งผลต่อกลุ่มทดลองทั้งชายและหญิง และนักเรียนมีการให้ความยอมรับเพื่อนร่วมทีม เพิ่มมากขึ้นซึ่งแสดงถึงคุณภาพของโปรแกรมการสอนการเล่นอย่างยุติธรรมผ่านกิจกรรมการละเล่นไทยในวิชาพลศึกษาที่มืองค์ประกอบของการเล่นอย่างยุติธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. วิจัยในครั้งนี้นำมาทดลองกับกลุ่มเป้าหมายที่มีขนาดเล็กถ้ามีการวิจัยในครั้งต่อไปอาจจะมีการวิจัยกับกลุ่มเป้าหมายที่มีขนาดใหญ่มากขึ้น
2. การกำหนดจุดประสงค์ในด้านของการมีน้ำใจนักกีฬานั้นอาจจะน้อยครั้งเกินไปทำให้นักเรียนไม่เกิดการทำความเข้าใจไม่บรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการจัดทำครั้งต่อไปอาจจะมีการเพิ่มจำนวนครั้งในการทำซ้ำเพิ่มมากขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมพลศึกษา. (2557). *การละเล่นพื้นบ้านไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ เอส.ออฟเซ็ทกราฟฟิคดีไซน์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2563, สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th>
- _____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- จักรี อย่างเสียสละ. (2557). ผลของการจัดโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพโดยใช้เกมการละเล่นพื้นบ้านไทยเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 9(2), 16-30.
- ซัชชัย โกมารทัต. (2554). *กีฬาพื้นเมืองไทยภาคกลาง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: บริษัทเวิลด์การพิมพ์ (1988) จำกัด.
- โชคชัย ดวงแก้ว. (2558). การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนวิชาพลศึกษาสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และนันทนาการ*, 42(1), 113-114.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพมหานคร: สุริยสาส์น.
- โพสทูเดย์. (2561). *นำห่วงเด็กไทยร้งแกกันในโรงเรียนติดอันดับ 2 ของโลก*. สืบค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2561, สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/social/general/537895>
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2561). *รวมบทความเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ วิธีสอน และการวัดเพื่อประเมินผลทางการพลศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วาสนา คุณาอภิสิทธิ์. (2539). *การสอนพลศึกษา*. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- อมรา กล้าเจริญ. (2553). *เพลงและการละเล่นพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- Johnson, L.V. (2005). Fair play unit for elementary school :Getting the whole school involved. *Teaching Elementary Physical Education*, 16(3), 16-19.
- Johnson, L.V. (2005). Fair play unit for elementary school :Getting the whole school involved. *Teaching Elementary Physical Education*, 16(3), 16-19.
- Magotsiou, E., Goudas, M., & Hasandra, M. (2006). VALIDITY AND RELIABILITY OF THE GREEK VERSION OF THE MULTISOURCE ASSESSMENT OF SOCIAL COMPETENCE SCALE. *SAGE Journals*, 2006(103), 667-675.
- Nevzat, M. (2015). The validity and reliability of Turkish version of fair play questionnaire in Physical Education (FPQ-PE) and an implementation. *Academic Journals*, 10(17), 2469-2480.
- Redelius, K., Quennerstedt, M., & Öhman, M. (2015). Communicating aims and learning goals in physical education: part of a subject for learning?. *Sport, Education and Society*, 20(5), 641-655.
- Solomon, G. B. (1997). Fair Play in the Gymnasium: Improving Social Skills among Elementary School Students. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 68(5), 22-25.
- Vidoni, C., & Ulman, J. D. (2012). The Fair Play Game: Promoting social skills in physical education. *A Journal for Physical and Sport Educators*, 25(3), 26-30.